

# Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pisem na sprejemamo. Izhaja vsak torkelj. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, devet pošte. Pošt. šte. rač. 11.155. Telefon 3112

ŽUVAJMO JUGOSLAVIJO!

## Zborovanje sreskih društev JUU

### Nujna potreba reorganizacije

Naša društvena zborovanja v sedanji obliki so se preživela in so zastarela. Dobra so bila v tistih časih, ko jim je bil glavni namen krepitev stanovske in nacionalne zavesti. Današnji čas zahteva poleg tega poglobitev v posamezna vprašanja, zato specializiranje in večjo aktivnost vsakega poedinca.

Napaka naših zborovanj je v tem, da večina članstva le pasivno sprejema kar mu prednaša majhen krog aktivno delujočih tovarišev in tovarišic. Kakor smo v delovni šoli proti temu; da bi otroci samo pasivno sprejemali to, kar jim učitelj prednaša in zahtevamo, da vsak otrok aktivno sodeluje, pomaga razvijati pojme in zavzemati stališča ter se pogloblja v probleme, tako moramo izpremeniti tudi naša zborovanja na tak način, da vsakega člana pritegnemo k aktivnemu sodelovanju. Pritegniti ga je treba v krog dela, ki mu je najbližji in za katerega se najbolj zanima, da bo aktivno sodeloval tudi pri zborovanjih ter doprinesel svoj delež k izgradnji organizacije in k reševanju njenih problemov. Če bo organizaciji dal nekaj aktivnega in za njo nekaj storil, jo bo smatral tudi v večji meri za svojo in jo bo z večjo vnemo branil, jo bolj cenil in za njo več žrtvoval.

Napačno je, da le malo članov aktivno sodeluje pri društvu. Zato je treba zaposliti čim širši krog članstva pri stanovskih in organizacijskih problemih. Današnji čas tudi sam zahteva, da se delo porazdeli. Eni naj se aktivno bavijo z enimi, drugi z drugimi problemi ter se temeljito poglobljajo vanje.

Kako preurediti zborovanja sreskih društev, da bodo vsi člani aktivno sodelovali, zavzemali stališča do poedinih aktualnih vprašanj in se pogloblja v aktualne probleme?

Člane je treba porazdeliti po odsekih ter jih dodeliti v odseke, ki obsegajo področje, za katero se najbolj zanimajo, v krog dela, ki jim je najbližji po njihovem zanimanju in delovanju. Kakor na banovinski skupščini, tako je treba tudi vsako zborovanje sreskih društev porazdeliti po odsekih ter odrediti odsekovo delo in vprašanja, ki jih imajo rešiti. Paziti, je na to, da bo sleherni član aktivno sodeloval v kakem odseku.

Delo in vprašanja, ki jih imajo rešiti in obravnavati posamezni odseki, mora že prej pripraviti upravni odbor sreskega društva na svoji seji, ko določa čas, kraj in dnevni red za zborovanje. Upravni odbor odda posameznim odsekom v obravnavo in izdelavo predloge, ki jih dobi v obliki dopisov in okrožnic od sekcije. Odsek pa ima pravico tudi sam sprožiti aktualna vprašanja, jih izdelati in plenumu predložiti referat in predloge.

V kolikor upravni odbor sam ne pozna članov in ne ve, ali se zanimajo za vprašanja poedinih področij, je prav, da jih pismeno pozove, da se izjavijo v katerem odseku bi hoteli sodelovati in s svojim aktivnim delom koristiti organizaciji.

#### Kakšni odseki naj se formirajo?

Nekateri odseki so lahko stalni in sicer za probleme s katerimi se mora organizacija stalno baviti. Drugi odseki so pa lahko tudi začasni, dokler je aktualen problem, ki ga imajo rešiti.

Stalni odseki sreskih društev naj bi bili: odsek za nadaljevalno šolstvo (in to kmetško-gospodarsko, obrtno in trgovsko), ki naj bi se bavil s pravilniki, učnimi načrti in poukom, z akcijami za povzdigo tega šolstva in usposabljanjem učiteljskega za to šolstvo v srezu; odsek za kulturno skrb in povzdigo vasi ter javno udejstvovanje učiteljskega; gospodarski odsek, ki bi skrbel za gospodarsko vzgojo članstva in za gospodarske akcije učiteljskega; šolsko-upravni in pedagoški odsek, ki se bo bavil s šolstvom in notranjimi vprašanji organizacije šole in pouka, učnih načrtov, pouka na eno in dvorazrednicah in drugimi aktualnimi šolskimi vprašanji; stanovsko-politični odsek, ki se bo bavil s stanovskimi vprašanji, vprašanji šolske zakonodaje, personalno-prosvetnimi vprašanji itd.

V okviru teh odsekov naj bi rešavala društva poedina vprašanja in bi se vanje poglobljala. V kolikor bi lokalne ali druge potrebe zahtevale še posebne odseke, se ti lahko formirajo ako se pokaže potreba.

Praksa bo pokazala, kateri odseki naj bi se kasneje predpisali s posebnim stalnim poslovnikom za zborovanja sreskih društev.

Kako naj se po novem vrše zborovanja sreskih društev?

Po skupni otvoritvi zborovanja porazdeli predsedstvo referate, doše predloge, dopise in okrožnice odsekom, kakor odredi to na svoji seji upravni odbor sreskega društva ter prečita člane odsekov. Na to zborujejo od-

seki po eno ali dve uri. Odseki razpravljajo o poedinih vprašanjih ter izdelajo utemeljitev in predlog. Po zborovanju odsekov je zopet plenarno zborovanje sreskega društva, na katerem se obravnava ena od odsekovih tem kot glavni referat zborovanja, o drugih vprašanjih iz odsekov pa referirajo odsekovi poročevalci na kratko ter se v plenumu sprejmejo, odklonijo ali izpremene odsekovi predlogi. Referenti in člani odseka zagovarjajo v plenumu svoje predloge.

Sprejeti predlogi sreskih društev se skupno z utemeljitvijo odpošljejo sekciji, ki jih odda svojim odsekom, da vidijo mišljenje društev in članstva ter izdelajo na podlagi tega predloge na oblast in izvršni odbor JUU. Centralni odseki sekcije pa lahko na podlagi sprejetega gradiva dajejo tudi inicijativno, tolačenja in nasvete odsekom sreskih društev.

Upravni odbori sreskih društev lahko dajejo odsekom v rešitev in razpravo vprašanja, tudi izven zborovanj sreskih društev, ako to razmere dopuščajo.

Praksa nam kaže lepe uspehe takih zborovanj.

Nekatera sreska društva JUU so že pričela izvajati tako reformo društvenih zborovanj.

## Za naše pravice

### Predstavniki JUU pri ministru prosvete in pri njegovem pomočniku

I.

Minister prosvete g. Štefan Čirić je sprejel 25. januarja t. l. predstavnike učiteljskega združenja tov. Ivana Dimnika in Todora Dimitrijevića. Ob tej priliki sta učiteljska zastopnika obrazložila upravičene želje učiteljskega in aktualna stanovska vprašanja. Gospodu ministru sta tudi pojasnila elaborat vseh vprašanj, ki so bila oddana g. finančnemu ministru dne 22. januarja t. l. in, ki se v glavnem nanašajo:

1. na uredbo o draginskih dokladah;
2. na čl. 30. finančnega zakona za 1933/34 (stanarina);
3. na vprašanja šolskega nadzorstva in šolskih nadzornikov;
4. na amandmane za finančni zakon za l. 1935/36.

Gospodu ministru prosvete je bil oddan tudi pismen elaborat vseh teh vprašanj z obrazložitvijo.

### Zastopniki stanovskih organizacij pri ministru za socialno politiko

V ponedeljek 4. t. m. ob pol. 11. uri je sprejel minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Drago Marušić v prostori kraljevske banske uprave obširno deputacijo zastopnikov banovinskih stanovskih organizacij. Deputacije so se udeležila sledeča združenja: Zveza organizacij mestnih uslužbencev, Zveza občinskih uslužbencev za dravsko banovino, Jugoslovensko učiteljsko združenje, Profesorsko združenje, Združenje nastavnikov meščanskih šol, Združenje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, Združenje železniških uradnikov, Združenje poštinih telegrafskih in telefonskih uslužbencev, Združenje državnih računskih uradnikov, Društvo sodnih pisarniških in zemljeknjižnih uradnikov, Društvo sodnih poduradnikov, Društvo pravosodne straže in Združenje poštno-hranilniških uradnikov. Deputaciji se je priključil tudi zastopnik ljubljanske, zagrebške, splitske, sarajevske, mariborske, kranjske in sušške župe Sokola kraljevine Jugoslavije.

Deputacijo, ki je zastopala skupno 20.000 javnih nameščenecv, je vodil predsednik sekcije JUU v Ljubljani tov. Ivan Dimnik.

Zastopniki organizacij so predložili gosp. ministru, da so bili prejemi državnih uradnikov in upokojenecv tekmo zadnjih let že ponovno tako reducirani, da so zlasti pri uradnikih nižjih položajnih skupin padli daleč pod eksistenčni minimum, radi česar je ogrožena materialna osnova uradniške rodbine. Zaradi tega težkega finančnega položaja so zadele izpremembe uredb o draginskih dokladah državnih nameščenecv in upokojenecv in ostale uredbe in odločbe, ki zadevajo prejemke državnih, banovinskih in občinskih uradnikov in ostalih nameščenecv, vse prizadete tem težje. Posledice teh uredb so tem usodnejše, ker zadevajo v prvi vrsti ekonomsko šibkejšo uslužbenecv nižjih skupin in njihove svojce in to neglede na število družinskih članov. Tako zgubi državna uradnica v

Tako n. pr. je JUU sresko društvo za srez Dravograd zborovalo na ta način dne 15. dec. 1934. in se je ta način zborovanja prav dobro obnesel.

Sresko društvo je pozvalo člane, da se prijavijo vsak h kakim delovni zajednici. Odbor je dobil 22 prijavi in je na podlagi tega formiral na zborovanju sledeče odseke: Naša vas — eno in dvorazredničarji — pedagogika — narodno obrambni in manjšinski odsek — gospodarsko politični odsek — ženska vprašanja — nadaljevalno šolstvo — telesna vzgoja in glasba.

Na vsakem zborovanju je bilo določeno, da zaseda vsak odsek do dve uri.

Na prvem zborovanju razglabljajo odseki poim odseka in njegovo delo ter program in smernice.

Če se je ta praksa obnesla dobro na banovinskih skupščinah in pri gornjem društvu, se bo gotovo tudi pri ostalih, in interes članstva za organizacijo in stanovske probleme se bo zelo dvignil.

Diferenciaciji ali delitvi dela sledi večja poglobitev v stanovske probleme in širša aktivnost članstva. Debo bo temeljitejša in uspešna čez čas sigurno večji.

Na delo torej — zopet korak naprej!

## Po novih namestitvah

Nekaj let je že minilo, odkar so se nove namestitve učiteljskega ustavile. Ne sicer povsem, toda od leta do leta je padalo število na novo nameščenega učiteljskega, a na drugi strani je rastle število brezposelnih učiteljskih abiturientov. Posledica tega so bili razredi in tudi šole brez učiteljskega in če bi trajalo to še dalje, bi utegnili imeti naravnost usodne posledice za naše šolstvo.

Letošnje leto nam je prineslo razveseljivo spremembo, kajti v primeri z zadnjimi leti, je bilo letos nameščenih precejšnje število učnih oseb. Za dvestotideset štiri učiteljev in učiteljic se je zvišal naš učiteljski kader v dravski banovini in za ravno toliko se je znižalo število brezposelnih abiturientov učiteljskih šol. Za naše šolstvo je to dejstvo razveseljivega pomena, kajti nihče ne more bolje preценiti škode, ki bi za narod nastala, ako ostanejo mnogi razredi in celo mnoge šole brez učnih oseb. Po zadnjih namestitvah pa se je stanje zboljšalo, kajti število aktivnega učiteljskega v dravski banovini se je dvignilo od 3836 na 4070.

Tudi zadnji dekreti so bili že razposlani novonameščenim in ob tej priliki je potrebno, da spregovorimo nekaj besed s stališča stanovske organizacije.

Vsi, ki imamo dobo prvih službenih let že za seboj, vemo dobro, s kakim idealizmom, neizmerno voljo do dela in s kako zdravim optimizmom gre mladi učitelj na svoje prvo službeno mesto. Prvi korak na samostojno življenjsko pot, ki vodi do smotra, katerega si je določil človek v dobi svoje odvisnosti od roditeljev, ta korak je za mnoge velikega, včasih celo usodnega pomena. Od prvih uspehov, od prvih uspehov ali neuspehov je največkrat odvisno vse njegovo nadaljnje delo. Toda kot člani stanovske organizacije moramo na vso stvar gledati predvsem z organizacijskega stališča in ravno tu naletimo pri mladini na zapreke, ki pa se dajo z dobro premišljenimi in blagohotnimi nasveti odstraniti brez velikih težav. Preden gremo na delo in preden se lotimo tega problema se moramo dobro zavedati, da se ravno mladina ne more v začetku, to je ob nastopu učiteljske službe povsem uživati v bistvu stanovske organizacije. Mladina namreč ne more doumeti, da je učiteljskemu stanu tako nujno potrebna stanovska organizacija, zaradi tega tudi nima zanimanja za stanovske zadeve sploh.

Vsako pa dobro ve, kako nujno so nam potrebne pri vsem delu nove mlade moči in ravno zavest, da ima prva mladina neizmerno energije in volje, katerima je potreben razmah, naj nas dovede do trdnega sklepa, da moramo vse te nove učne moči z njihovo voljo in energijo pridobiti za našo stanovsko organizacijo, pridobiti vse mlade učitelje in učiteljice za aktivne sodelavce v našem združenju.

V delu se preizkušajo energije, v njem se preizkuša volja. Mnogo truda in priprave zahteva šolsko delo od učitelja, predvsem od začetnika, ki še nima prakse. To dejstvo moramo upoštevati, vendar nas ne sme plašiti, da ne bi ravno iz tega razloga skušali pridobiti nove učne moči tudi za intenzivno delo in sodelovanje v učiteljski organizaciji. Naravnost usodno napako bi naredili, če bi skušali prevaliti vse delo na mladino, na naše mlade in nove učne moči. Pridobiti jih moramo, ne smemo pa jih preobremeniti.

Naši, kakor tudi vsaki drugi stanovski organizaciji, je potrebna borbenost. Boriti se moramo, če hočemo obdržati že dosežene pravice, ki so ogrožene, boriti se moramo za nove pravice, ki nam po našem delu, prizadevanju in uspehih pripadajo. Ravno borbenost je tista, ki jo naše članstvo nešteto krat poudarja, večkrat opaža, da je borbenost potrebna, zahteva borbenost od drugih, a samo borbenosti nima. In ravno mladina naj prinese v naše vrste ono borbenost, ki nam je nujno potrebna; toda biti mora vedno pod blagohotnim nadzorstvom in vodstvom že preizkušenih borcev v naši stanovski organizaciji. Borbenost je potrebna in koristna, toda le tedaj, če je vodena od razsodnosti, kajti sicer utegne postati škodljiva.

Za delo pri sreskih društvih je predpogoj tovarištvo in stanovska zavest. Nešteto krat se poudarja na naših zborovanjih pomanjkanje stanovske zavesti, poudarja se tudi pomanjkanje tovarištva. Ako hočemo torej svoje nove stanovske kolege pridobiti za delo v organizaciji, tedaj jim moramo predvsem biti tovariši in prijateljski svetovalci, kajti le na ta način jih bomo pridobili za organizacijo in jih privedli do one zavesti, ki je vsakemu organiziranemu članu nujno potrebna. Stanovska zavest daje vsakemu članu našega združenja ono, za člana nujno potrebno moč za sodelovanje posameznika pri kolektivnemu delu v korist učiteljskega stanu.

Delovnih moči potrebujemo v naši stanovski organizaciji, potrebujemo zavednih učiteljev, ki bodo vedno in povsod pripravljeni braniti čast in interese celokupnega učiteljskega stanu. Vzajajmo sami sebe v tem smislu in prenesimo zavest o vseh teh po-

trebah na mladino, da bomo na ta način okrepili svoje lastne vrste. Mladina vedno poživi delo, poživi tudi družbo v kateri se pojavi in upajmo, da bo poživila tudi naše vrste. Skušajmo pridobiti vse nove učitelje in učiteljice za člane stanovske organizacije in pritegnimo jih k organizacijskemu delu, uvažajmo jih v to delo in nudimo jim čim več razmah! Toda v delu in stanovski zavesti jim moramo biti vzorniki in ne samo besedniki.

Novim našim tovarišem in tovarišicam, ki so po dolgem čakanju vendarle uspeli in prišli do poklica, za katerega so se toliko časa pripravljali kličemo: Vstopite v naše vrste, spoznavajte bistvo organizacije, spoznavajte potrebe stanovskega združenja, da boste spoznali njegovo delo in prizadevanja. Ko boste spoznali pomen in tudi delo boste uvideli potrebo po sodelovanju v lastni stanovski organizaciji. Vsakdo lahko najde primerno tisti, kjer bo s pridom uporabljal svojo energijo in voljo, ki bo v korist skup-

nosti, v korist našega stanu in tudi v korist naroda. Prvo je šola. Tej morate posvetiti prvenstveno svoje moči in sile, toda ostalo bo vedno še toliko časa, da se lahko posvetite tudi stanovskemu vprašanju, ki zanimajo in morajo zanimati vsakega učitelja in vsako učiteljico. Zavedajte se, da le sodelavci in aktivni člani učiteljskega združenja morejo presoditi delo in zaradi tega smejo edino ti izreka kritiko.

Za popoln uspeh je potrebno dvojno. Dobra praksa starejših tovarišev in tovarišic in pa dobra volja mlajših učnih moči. Ako se to dvojno strne v složno delo za šolo in stan, tedaj si lahko obetamo od novo nastavljenih mnogo koristi za lastno stanovsko organizacijo.

Poudarimo ob koncu 234 novo nastavljenih učiteljev in učiteljic naj ne pomeni le 234 člane učiteljske organizacije marveč, naj pomenja tudi ravno toliko vestnih in marljivih sodelavcev in borcev za skupne stanovske interese.

## Primer tovarištva, ki je treba nanj pokazati

Brez uvoda o tovarištvu, njegovih dolžnostih in pravicah. Kar primer sam.

Tam nekje je šola, kjer je deloval tovariš, znan po svojem šolskem in izvenšolskem delu. Vedno v organizaciji. Tudi odbornik in predsednik društva. Moč je doslužil in prošil za pokojnino. Na rešitev čaka nad leto dni. Dolgo zanj, a še delj za tovariša, ki je prišel na to šolo. Tudi ta je oženjen, z družino. Kraj, kamor se je preselil, nima stanovanjskih hiš; da pa ga zasilno spravi pod streho, mu je dal na razpolago neuporabljen razred in zasilen prostor, ki naj mu bo kuhinja. Ni prijetno, ali za silo bi človek potreboval. Saj ve, da je samo začasno, dokler ne dajo predniku prilike, da se umakne. Ker ta bi se umaknil v pokoj, če bi mu le dali. Rajši danes, kakor jutri. Pa se ne more, dokler

nima razrešilnice; ali naj se odseli ob svojem strošku?

Zavest tovarištva bi kaj takega uvidela in potrpečo bi se. Pa se ni. In to je tisto, na kar sem hotel pokazati. Sredi zime je izposloval novodošli tovariš, da se tovariš, ki čaka na upokoje, razreši upraviteljske dolžnosti ter se tako prisili, da preda upraviteljsko stanovanje novodošlemu.

Spricho takega postopanja se lahko samo vprašamo: Ali smo ali nismo? Ali je vse tisto lepo, kar se govori o tovarištvu, samo prazna beseda, ali je izzorelo v nas v tovariško zavestnost? V svojem idealizmu smo se celo zgražali nad tisto, da je »človek človeku volk« — ali naj postane tovariš tovarišu volk?

In društvo, ki mu je omenjeni tovariš leta bil predsednik? Ali je posredovalo? Zdi se mi, da molči.

P. Fleré.

## Bilanca

Doba občnih zborov naših sreskih društev — temeljnih edinic celotne naše organizacije, je minula. Slišali in čitali smo tajniška poročila, bolj ali manj razveseljena poročila blagajnikov, nadzornih odborov itd. Nisem pa zasledil v poročilih objavljenih v »Učiteljskem tovarišu« — poročil, kako so se posamezniki, ali edince borili za temeljna organizacijska načela, bodisi da so bila kršena po osebi našega, ali drugega stanu.

Ni namreč dovolj, da se bori za stanovska načela samo vodstvo organizacije, ampak vsak organiziran in discipliniran član mora ob vsaki priliki in pred vsakomur — poudariti ta načela in jih zastopati tudi tedaj, ako se samo nameravajo kršiti.

Teh poročil — samokritike — nisem opazil — bodisi, da niso bila objavljena — ali pa jih sploh bilo ni.

Samokritika bi bila v danih primerih operacijski nož, ki naj izreže in ozdravi na našem organizacijskem telesu vse, kar je bolnega.

Koliko je naših članov v občinskih odborih, v odborih raznih kulturnih, obrambnih in političnih organizacij, kjer opravljajo zelo važne posle. V vseh teh organizacijah bi se lahko čul glas učitelja, ako se je na teritoriju imenovanih organizacij storilo nekaj, kar bi je v obraz temeljnemu načelom, stanu in organi-

zacija. Ne samo kot učitelj, ampak tudi kot državljani, bi morali poskrbeti, da se vsako nemoralno dejanje obsodi. Blagor državi, blagor vsaki organizirani družbi, ki ima v sebi toliko moralne sile, da odbije vse, kar zaznamujemo z besedo nemoralno.

Opazovanje tovarišev ali tovarišic in njihovega obnašanja v primeru, ko je moral kdo na brzo roko oditi, me privede do žalostnega zaključka, da je v večini našega članstva še premalo samozvesti, premalo čuta do skupnosti in premalo poguma, da bi obsodili, kar je obsojanja vredno. Nekateri so se pri takem dogodku plaho spogledovali in se skrili v najtemnejši kot filistrskega indiferentnega življenja, drugi so pokorno hodili za namišljenimi veličinami, plaho loveč milostne poglede, tretji so se skrili za široki hrbet kake organizacije, odkoder so se glasno blagorovali, da niso taki grešniki itd. Le redki pa so bili, ki so moško dvignili svoj glas ter dejali volu — vol — krivici pa krivica. Skratka, vodstvo se je borilo radi kršitve temeljnih načel v dobrobit stanu na razne načine, ko pa je pogledalo okoli sebe, je videlo mnogo indiferentnih, a mnogih sploh ni bilo videti. Le posamezniki so se borili in padali v neenakem boju.

Vsaka organizacija se uspešno bori le takrat, ako ima za seboj disciplinirano z visoko moralo prežeto armado.

Danes sem mnogo tega že pozabil. Vem pa, da so bile glavne strelce, ki so letale na mene: malarija, nezdrava voda, nečistoča, slaba hrana, čudni ljudje — no in pa hajduki. Z njimi bo najtežje. Mislim sem, da ne bom smel niti na izprehod. Lepega takrat nisem čul ničesar — moral sem na pot.

Predno sem šel na vlak, sem krenil v rektorat, da mi da nekaj v roko. Pokazali so mi dekret, na katerem smo bili vsi. Dekreta za osebnost uporabo takrat nisem dobil, nimam ga niti danes, ko je preteklo že leto — a vem, da ga bodo v prvi priliki zahtevali od mene. Iz rektorata sem sem odnesel v glavi samo dve možnosti ali na mesto — ali ostavko. Kdo bi mislil na ostavko. Srečaval sem klavne tovariše, ki jih je usoda enako, ali vsaj slično nagradila — srečaval tudi one, ki so imeli zveze — izpitov še ne — pa so zmagovalno gledali na nas ubogo rajo. Najbolj zgovorni so bili naši nasledniki — oni, ki so dovršili eno leto. Takrat naj bi nas kdo čul, pedagoška šola bi se zaprla in nobena tajna sila je ne bi ponovno »otvorila«, vsaj ne tako organizirano, kot je danes.

Na pot.

Povil sem sedem čespljic — pa na vlak. Prijatelji z menoj. Kdaj boš doli? Čez dva dni. Dva dni na brzem vlaku. 1200 km. »Pa piši. Pa opiši, kako je doli. Tebi je lahko, ti si preстал — a mi še eno leto tiranje — saj veš. Veš kaj, vsaj eno željo nam izpolni, ko prideš doli. Poišči kakega hajduka, pa nam ga pošlji, da vsaj »onemu« konstruiramo par tangent na njegov hiperboloid ali da mu interpoliramo par zlatih zobov. Vedel sem na koga

To bridko resnico si moramo povedati v obraz in vzginiti svoje članstvo v tej smeri. To smo dolžni storiti ne samo radi stanu, ampak tudi radi misli, ki jo ima naš stan med narodom. Moralno visoko stoječe član-

stvo bo vzgajalo moralno visoke stoječe državljane, ti pa bodo znali pridobiti celotnemu jugoslovanskemu narodu in državi velik ugled.

K. L.

## Splošne vesti

### MANICI ŠEGULA!

Cvet pisam jedva šine v svet,  
z ledeno roko že ga boža smrt.  
F. Gestrin.

Ne vem, kje si službovala, kod si hodila, kako ti je bilo, vem samo, da si bila dobra in ljubezniva. Spominjam se te še iz onih časov, ko si vstopila v ptujsko meščansko šolo — rdečelična, rjavooka. Spominjam se te, kako si pritekla s svojo mamico na vrt. Vrt je bil zate pravi kraj; tam sredi cvetja ti je bilo pravo mesto, mlada vrtnarica.

Ali sem videla kdaj tvoje oči žalostne? Nikdar! Dasi mlada, si vendar skrbno zaklepala skrivnostno kamrico svojega srca. Tvoje oko je kazalo vedno cvetno in mladostno dušo.

Ko sem te obiskala zadnjič v bolnici, si se že poslavljala. Tvoje oči so žarele kot sonce, vsa si tako žarela. Kot bel brest na poljani si se mi zdela, ki se lomi, ko ga poldan življenja pozdravlja komaj s prvimi žarki. Prijela sem te za vroče roke. Potem si molčala. Kam si se zamislila? Spoštujem in občudujem tvoje izrazito hotenje. Nikdar zase, le za druge si živela. Vsaka tvoja misel je bila nesebičnost, plemenitost, daritev. Jedva si zasanjala v mlado življenje, že je kamila v tvojo dušo kaplja spoznanja, da nas ničesar ne utrjuje in ne krepi bolj kot odpoved in težko izpolnjena dolžnost.

Sredi nemira življenja je hrepnela tvoja duša po miru. Manica, zgodaj si si zaslužila mir. O, tvoje življenje ni bilo sen. Le odpoved in daritev ustvarjata mir. Kvišku si hrepnela in tvoje hrepenenje se je razstrlo v brezmejno obzore, dokler se ni zgnil nad tabo pokoj.

Kmalu si ležala tam vsa bela. bela. Nič ni bilo groze. Tvoja belina je vplivala kakor bel nageljček, ki je dišal ob tvojim vznjožu.

Manica! Bodi ti počitek sladak!

I. S.

— Kraljevska banska uprava obvešča, da je gospod minister prosvete pod P. br. 2443 z dne 24. januarja t. l. (odlok ministrstva prosvete O. N. br. 4733 z dne 25. januarja 1935.) odobril dopust vsem onim učiteljem narodnih šol ter telovadnim učiteljem srednjih in meščanskih šol, ki bodo sprejeti v tritedenski smučarski tečaj ministrstva za telesno vzgojo naroda. Dopust za učitelje telovadbe srednjih in meščanskih šol velja od 13. februarja do 9. marca (z vožnjo vred), a za učitelje narodnih šol od 3. do 27. februarja t. l. Ti dopusti se ne računajo v redni letni dopust. — Kraljevska banska uprava dravske banovine — prosvetni oddelek v Ljubljani.

— Učiteljski koledar 1935. dobijo zaradi velikega obsega (približno 600 strani) le naročniki (oni, ki so poslali naročnino do 1. II. t. l.) za Din 10.—. Za vse ostale člane JUU znaša naročnina Din 12.—, a za nečlane in ustanove pa Din 15.—. Zaradi precejšnje teže koledarja bi posamezne pošiljke preveč obremenile združenje z visoko poštnino in bi se tudi platnice pokvarile. Zato pošilja izvršni odbor JUU koledarje v večjih zavojih na predsednike sreskih društev, ki jih najlažje razdele naročnikom.

cikajo. »Zbogom — pa piši —. O Božiču se vidimo«.

Zaril sem se v vlak, zamišljen in misli, misli! — V Beogradu, na tem velikem ovinku svoje poti sem se utrujen spomnil Prešerna:

»Še naprej se pot mu kaže — —«

Pa »kufre doli« in »kufre gora«, pa hajd na jug. Brzce poln. Turisti, seljaki. Vse veselo — jaz sem otožen, zdvojen. Zraven mene je sedel zastaven železničar. Vpraša me: Kam? Povem mu — pa se je razveselil. On ga pozna — pa mi opiše — saj je vsako sredo doli. Hvala Bogu — vsaj ena dobra vest — a nisem mu verjel — prepolna je bila glava opazk od onih gori. Misli sem si — ima pač dobro sree — pa vidi kako sem tužen — pa me hoče razvedriti. Hvala mu, kolikokrat sem se ga spomnil — videl ga nisem. Kramljala sva, z navdušenjem mi je razkazoval in tolmačil pokrajino, vpletal v opis dogodke iz svetovne vojne in starejše zgodovine. Napiši knjigo, sem si mislil, za naše šole — morda bo boljše od onih, ki se pišejo za denar. Iz nje bo vela silna ljubezen do rodne grude — stiskala bo mladini pest, v pesti orožje, da bi z njim zmagala očuvati in ohraniti, kar je bilo s krvjo pridobljeno. Poznal je vsako cesto, vsako višino, vedel je za dneve, generale, številce topov — kot da je on vodil bitko — in vodil jo je — vodil v prvih vrstah. Ako ne bi bilo njega, bi polja letela mimo mene brezpomembno — brezpomembno kot so mi tolikokrat prej. V razgovoru mi je ponudil vina »kranjskega iz Samobora«. Po govoru je spoznal, da sem od gori. Tudi to pozna. Naštevam mi imena, ljudi, ki je bil z njimi v službi ali v vojski — simpatični so mu, pošteni. Nazadnje kriza — ta nesrečna kriza. »I to če biti bolje verujete mi — eno več ide sva na bolje.«

Prijetna je bila vožnja do Skoplja. Tu je moj spremljevalec izstopil — izstopili so tudi ostali potniki — jaz še ne. Brzi se tu prelevi v osebnega. Nov narod, novi potniki — vse

— Poverjenikom Kmetijske matice, Uprava Kmetijske matice vladno prosi p. n. učitelje, da nemudoma vrnejo nabiralne pole, ki so jim bile dostavljene za nabiranje naročnikov.

— Opozorilo. Pod rubriko »Stanovska organizacija JUU« priobčujemo tudi obvestila izvršnega odbora JUU, ki jih pošilja učiteljski presbiri in pa obvestila sekcije. Na to rubriko opozarjamo odbore sreskih društev, kakor tudi članstvo JUU.

## Osebnne zadeve

i— Napredovali so učitelji(ce) v V. skupino z ukazom z dne 11. 8. 1934.: Mazi Olga iz Ljubljane, Zemljan Jerica iz Ljubljane, Urbančič Zofija iz Doba (Kam.), Kalan Rudolf iz Trbovelj (Laš.), Konečnik Franciška iz Selnice (Mar. l. br.), Kramer Janko iz Celja, Volmajer Karel iz Vuzenice (Drav.), Jamšek Franjo iz Brega (Pt.), Cenčič Josip iz Rogateca (Šm.), Potočnik Anton iz Podsrede (Šm.). V VI. skupino: Fabič Janko iz Čresnjice (Konj.). Smolnikar Jadviga iz Slovenjgradca.

V VII. skupino: Požar Pavla iz Bohinj. Bistrice (Rad.), Pajtlar Pavla iz Litije, Meliva Ana iz Unca (Log), Piskernik Helena iz Jezerskega (Kranj), Čampa Angela iz Podzemlja (Met.), Ritonja Hedvika iz Podove (Mar. d. br.), Šušteršič Franja iz Radmožancev (Dol. Len.), Čermelj Viktor iz Prevorja (Šm.), Čaruga Antonija iz Trbovelj-Vode (Laško), Strah Gabrijela iz Mirne (N. m.), Kovač Marija iz Tržišča (Krško), Svete Stanislav iz Golega, Podbevšek Stefanija iz Sostra (Lj. o.), Pucelj Ivana iz Dobrepolja (Koč.).

V VIII. skupino: Prelog Mihael iz Celja, Prislani Jože iz Črne (Drav.), Smodič Anton iz Hajdine (Pt.), Cimerman Vilma iz Radmožancev (D. L.), Pergar Viktor iz Toplice pri Zagorju (Lit.), Švigelj Viktor iz St. Jerneja (Krško), Grum Ivan iz Gabrka (Šk. L.).

## Učiteljski pravnik

—Š Na vprašanje v pismu iz Maribora le odgovor: V takih primerih je predviden disciplinski postopek, kateremu sledi premeštev na drugo službeno mesto. — V bodoče prosim pravičen podpis.

## Naša gospodarska organizacija

—g Članom Učit. samopomoči. Pri zadnjem razpoložitju položnic se je zamešalo nekaj položnic od zakonskih parov med samske in obratno. Uprava bo vse uredila. Kdor je nakazal preveč, se mu bo vpisalo v dobro, onim pa, ki nakažejo premalo, se bo primanjkljaj prištel za prihodnji mesec. Pojasnilo za tromesečno nakazilo imate v »Učit. tovarišu« od 31. januarja 1935. Zadruga uprava.

polno — pa hajd naprej. Teh, ki so tu vstopili nisem razumel. Izginila je prejšnja zgovornost v vlak. Le po dva trije so se pomenkovali. — Jaz sam — dvakrat sam.

Njive in plodni vrtovi izginjajo — še malo, potem pa vse golo. Leno se vije umazani Vardar. Le ob njegovih bregih je zeleno — drugod vse pusto. In vendar vidim njive — obrane — puste, ožgane. Po cestah osli. Tam v rokavu Vardarja stoji v senc dneves čreda ovac do trebuha v vodi — mirno kakor slika. Vročina. Izza ovinka: kupi zemlje prekriti s slamo. Selo. Je mogoče? Da — saj vidim ljudi — vidim živino...

Veles — lepo mesto. Slikovito. Menda ga ni pri nas, pa tudi ne drugje, ki bi mu bilo slično. Z obeh strani Vardarja so na žive skale amfiteatralno razvrščene hišice. Na prvi pogled vse enake, orientalske. Tu je gimnazija in vojska. Dolgo mi je oko ležalo na tej pestri razvrstitvi. V sosednjem kepuju čujem radostne glasove — pogledam. Skupina nemških turistov potuje v Palestino. Pa so namerili objekte na Veles. Skoda, da nas ni nihče prej opozoril na to znamenitost. Prisledem. Zadovoljni so, veseli. Pokrajina jim je nad vse všeč. Morda bi bila tudi meni, da potujem za zabavo. Tožili so nad nevljudnostjo kondukterja. Pritožili se bodo, so rekli.

Za Velesom je svet še bolj pust. Na nekaterih mestih gol kamen. Bog ve, kako je dalje, proč od proge. Morda je potnik varan. Njemu je da, da iz vlaka vidi le bližnjo pokrajino — po njej sodi vse. No — sem si mislil — jaz bom imel priliko pogledati tudi v notranost — in ni mi žal.

Sv. Gjorgje. Moja zadnja postaja. Od tu do Devdelije je blizu, ni da bi govoril. Pred postajnim poslopjem stoji avto. Sv. Gjorgje — Kavadar. Še malo, si mislim, pa bo konec trpljenja. Ali pa začetek? Vstopim in se stisnem v kot. Zaskrbelo me je, kako bo v šoli. Avto je krenil. V meni je rastle pričakovanje. Cesta grozna — a z obeh strani že čakajo kupi kamenja. Tam dalje

## Na jug

Tiste dni je završalo po hodnikih Višje pedagoške šole. Dekret o namestitvi absolutov je deloval kakor bomba. Prišli so ljudje, da se izpolnjujejo v nauku, v trdni nadi, da jim po zaključku šole ne bo treba v »Sibirije in planjave«. Misli so — saj me ne morejo prenesti drugam nego na meščansko šolo — a te so vse v mestih ali vsaj v trgih. Razumljivo je, da je marsikdo ob tej priliki mogel zavrženi vasi Bog ve kje v hribih za vedno reči: Z Bogom! Pa tudi, če propade vse, dobro je, je rekel tovariš Jovo: »Svršio ja, ne svršio, selo meni ne gine!« Živeli smo torej vsi v nadi, da se nam obetajo lepa mesta, vsaj taka, v katerih poznamo narod in mentaliteto. Mesto tega — bomba, bomba, ki nas je raznesla po vsej državi od Maribora do Devdelije pa od Miholjca do Tetova. In prav je tako, bomo vsaj spoznali šolske prilike. Bilo jih je, ki so razven psihologije in drugih predmetov študirali tudi zveze, ki so jim dale vsaj zaželeno smer, če že ne zaželeno mesto. Smo se pač ponovno prepirali, da so protekciji v prosvetni politiki vrata zaprta, da boljša kvalifikacija prinaša boljše mesto.

»Sluhatelji naj na poziv v dnevnih listih takoj nastopijo mesta«

je bilo napisano na oglasni deski. No — še predno so premetistve bile objavljene, sem prejel brzojavko: »Premišljeni ste v Kavadar.« Kavadar — Bože, kje je to? Ime samo me je vlekle na jug. V bližini sem slutil Devdelijo — nisem se varal — a nisem niti verjel. Počakal sem večernih izdaj časopisov — tam sem se zopet našel. Torej tak! V Kavadar, v Vardarsko banovino. Na jug, na klasični jug. O Makedoniji sem do takrat imel medle pojme. Gradivo zgodovine mi je sililo v ospredje, z njim pa so se mešali odlomki, ki sem jih tu pa tam čul od ljudi, ki so bili doli — ali so jo sicer poznali — in največ sem čul od takih,